

Qarabağda Zəfər yürüşünün başlanmasından 5 il keçir

2020-ci il sentyabrın 27-də Ermənistanın hərbi təxribatlarına cavab olaraq Azərbaycanın Ordu hissələrinin əks-hücum kimi başladığı hərbi əməliyyatlar öz miqyasına, qarşısında dayanan vəzifələrin məzmununa və xarakterinə görə Vətən müharibəsi addını aldı. Bu müharibə şərti olaraq II Qarabağ müharibəsi də adlandırılır. Azərbaycan üçün Vətən müharibəsi məzmunu alan bu müharibə 2020-ci il noyabr ayının 10-a qədər, yəni 44 gün davam etdi.

Azərbaycanın ordu bölmələrinin bu əks-hücumə başlamaqda qarşısında dayanan başlıca vəzifə, sözsüz ki, Ermənistanın hərbi qüvvələrinin təxribatlarının qarşısını almaq, Azərbaycanın təmas xəttinə yaxın olan yaşayış məntəqələrinin atəşə tutulmasına son qoymaq, insanların təhlükəsizliyini təmin etmək idi. Bu əks-hücumların Vətən müharibəsinə çevrilməsi ilə Azərbaycan dövləti və ordusu daha geniş və strateji vəzifələri hərbi hədəf kimi qəbul etdi.

Müharibənin gedişində Azərbaycanın hərbi-strateji vəzifələri Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Silahlı Qüvvələrin Ali Baş Komandanı cənab İlham Əliyevin müəciət, çıxışı və müsahibələrində öz əksini tapmışdı. Bunlar aşağıdakılardır idi:

- Ermənistan ordusunun bütün qüvvələrini Azərbaycan ərazisindən çıxarmaq;
- Azərbaycan ərazilərinin Ermənistan tərəfindən işğalına son qoymaq;
- Azərbaycanın beynəlxalq aləmdə tanınmış sərhədlərini və ərazi bütövlüyünü təmin etmək;
- Azərbaycan–Ermənistan, Qarabağ münaqişəsinin həlli ilə bağlı BMT Təhlükəsizlik Şurasının qəbul etdiyi 4 qətnamənin hərbi yolla həyata keçməsinə təmin etmək;
- Ermənistan qoşunlarının qeyd-şərtsiz olaraq Azərbaycan torpaqlarından çıxması-na nail olmaq;
- Tarixi ədaləti bərpa etmək və Qarabağın dağlıq hissəsinin Azərbaycanla məxsusluğunu təmin etmək;
- Azərbaycan–Ermənistan, Qarabağ münaqişəsinin tam həllinə nail olmaq.

Azərbaycan tərəfinin qarşısında dayanan bu hərbi-strateji vəzifələr Minsk qrupu həmsədrlərinin Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin nizamlanması üçün hazırlamış olduğu baza prinsiplərinə də uyğunluq təşkil edirdi. Yəni, əslində, Azərbaycan tərəfindən Vətən müharibəsi beynəlxalq hüquq normaları çərçivəsində aparılırdı. Ona görə, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti bu müharibənin başlaması ilə bağlı verdiyi ilk bəyanatlarında bildirdi ki, Ermənistan tərəfi baza prinsipləri üzrə Qarabağ münaqişəsinin nizamlanmasına konkret və səmərəli yanaşarsa döyüş əməliyyatlarına da son vermək olar.

Ermənistan Respublikasının bu müharibədə qarşısına qoyduğu əsas hərbi strateji vəzifə isə Azərbaycan ərazilərinin işğal altında qalmasına, Azərbaycanın ordu qüvvələrinin əks-hücumlarının qarşısını alınmasına, hərbi üstünlüyün qorunub saxlanmasına hesablanmışdı. Ona görə də Ermənistan Respublikası hərbi təxribatlarla başlayan və sonradan da geniş miqyas alan əməliyyatların dayandırılmasına razı olmadı. Nəticədə, bütün dünyanın da diqqətini özünə cəlb etmiş şanlı müharibəyə start verildi.

Təxminən, 30 il mövcud olmuş işğalın davam etdirilməsi və Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün təmin edilməsinə yol verməmək üçün Ermənistan tərəfi öz hərbi potensialını möhkəmləndirməyi daim diqqət altında saxlayırdı. Bu məqsədlə Ermənistan Azərbaycanın işğal altında olan ərazilərində öz hərbi bazasını keyfli möhkəmləndirmişdi:

Qarabağın dağlıq ərazisində böyük bir hərbi quruluşma formalaşdırılmışdı. Bu hərbi qruplaşma qondarma Dağlıq Qarabağ ordusu adlandırılısa da, onun şəxsi heyətinin əsasını Ermənistan ordusunun şəxsi heyəti təşkil edirdi. Bəzi məlumatlara görə, Qarabağdakı ordunun 70-80 faizi Ermənistan vətəndaşları idi. İşğal bölgəsində böyük hərbi texnika cəmləşdirilmişdi. Ərazidə 177-dən 371-ə qədər tank olması ehtimal olunurdu. Zirehli transportyor və piyadaların döyüş təşəşini 278-396 ədəd güman edilirdi. 322-yə qədər isə top və minaatan var idi ki, onlardan da 44 ədədi “Qrad” tipli yayılın atəş sistemləri idi.

İşğal edilmiş ərazilərdə Azərbaycan Ordusu ilə təmas xəttində Ermənistan tərəfindən güclü eşelənləşdirilmiş müdafiə sistemi yaradılmışdı. Bu sistem təmas xəttinin bütün perimetri boyunca uzanırdı. Həmin mühəndis-istehkam sistemi Ermənistanın Azərbaycan Ordusuna qarşı direnşi strategiyasının əsasını təşkil edirdi və işğalın qorunub saxlanması üçün bu mühəndis-istehkam sistemində böyük ümidlər bağlanılırdı.

Mühəndis-istehkam sistemi qalın dəmir-beton örtüklərdən və yeraltı tikililərdən ibarət idi. Aparılan arəşəşdirmələr göstərir ki, bir çox yerlərdə mühəndis-istehkam xətlərinin sayı 10-a çatırdı. Təmas xəttinə yaxın olan bütün hərbi texnika və artilleriya və istehkam qurğuları içərisində gizlədilmiş və bununla onların havadan mühafizəsi təmin edilmişdi.

Şəxsi heyətin qorunması da bu mühəndis qurğuları ilə təmin edilirdi. Hər bir hərbi quruluq zərurət yarananda istehkam qurğularından kənara çıxmaqla malik olduğu silahı işlədir və sonra da geri qayıdaraq həmin örtülü səngərlərdə gizlənirdi. Bununla onlar qarşı tərəfin müşahidəsindən də gizlənə bilirdilər. Nəzərdə tutulmuşdu ki, hərbi əməliyyatların başlayacağı təqdirdə Azərbaycan Ordusunun bölmələri bir mühafizə xəttini aşsa bilsəydilər, növbəti mühafizə xətti tərəfindən dayandırılma bilərdi.

Eşelənləşdirilmiş müdafiə xətlərində şəxsi heyətin uzunmüddətli mövcudluğunu təmin etmək və müstəqil fəaliyyət göstərmək üçün lazım olan yaşayış şəraiti də yaradılmışdı. Ön xətdə yerləşdirilmiş olan müdafiə xəttində əsasən, yüngül silahlarla silahlandırılmış piyadalar yerləşdirilmişdi. Müdafiənin dərinliklərində olan müdafiə xətlərində isə ağır silahlar, minaatanlar, top-lar, raket qurğuları, silah və hərbi texnika cəmləşdirilmişdi.

Ermənistan tərəfindən Azərbaycanın işğal olunmuş ərazilərində yaradılan eşelənləşdirilmiş müdafiə xətlərinin mürəkkəb coğrafi şəraitdə yerləşməsi isə onların müqavimət gücünü daha da artırırdı. Təmas xətti boyunca və işğal olunmuş ərazilərin dərinliklərindəki bütün hakim yüksəkliklər erməni hərbi qüvvələrinin əlində idi. Buna

cəhdlər göstərdi. Doğrudur, dünyanın bir sıra dövlətlərinin və beynəlxalq təşkilatlarının rəhbərləri Ermənistanın işğalçılıq siyasətinin süqutuna yol verməmək üçün müxtəlif təzyiq vasitələrinə əl atdılar. Hətta iki dəfə Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Təhlükəsizlik Şurasında Azərbaycanla qarşı qətnəmə qəbul edilməsinə cəhd göstərildi. Lakin Azərbaycan rəhbərliyinin qətiyyətli mövqeyi nəticəsində bu cəhdlərin heç biri Ermənistan rəhbərliyinin ümidində olduğu nəticəni vermədi.

Cəmi ay yarım davam edən əks-hücum əməliyyatları nəticəsində Ermənistanla, faşist mahiyətli dünya erməniliyinə və onların havadarlarına ələ bir dərs verildi ki, bölgədə tamamilə yeni bir realılıq yarandı. 30 il ərzində davam edən işğala susqunluqla yənaşan çox böyük qüvvələr Azərbaycan xalqının

lərinə start verməsini hədsiz məmnunluqla qarşıladı.

Bu Vətən müharibəsində, bütünlüklə, Azərbaycan dövlətinin, Azərbaycan Ordusunun yanında olduğunu nümayiş etdirdi. Bu müharibənin gedişində Azərbaycan xalqı düşmən qarşısında vahid xalq olmağın, güclü bir yumruğa çevrilməyin yeni bir nümunəsini yaratdı. Vətən müharibəsinin başlaması ilə Azərbaycanın yaşayış məntəqələrinin, xüsusilə döyüş bölgəsinə yaxın olan yaşayış məntəqələrinin hər bir evi bir səngərə çevrildi, erməni faşizminin dinc əhaliyə qarşı apardığı vəhşiliyin qarşısında təpərli bir müqavimət ocağı oldu.

Kimsə erməni vəhşiliyinə boyun əyib ev-əşiyini tərk etmədi, yersiz təşvişə və həyəcanlara yer vermədi. Əksinə, xalq öz təpəri ilə mübarizə meydanında, səğər-lə

xalq və dövlət maraqlarına sonsuz bağlılıq, düşmənlə hədsiz nifrət hər bir səğərin, zabitin və generalın şəxsinə düşmənlə doğru istiqamətlənmiş ağır bir yumruğa çevrildi. Azərbaycan Ordusu mürəkkəb döyüş şəraitində bütün dünyanı heyrətə salacaq bir məharət göstərməklə Azərbaycan xalqının qəhrəmanlıq tarixinə şərfəli bir səhifə yazdı.

Azərbaycanın dövlət müstəqilliyinə sonsuz bağlılıq, günün tələblərini qarşılamağa imkan verən yüksək maddi-texniki təchizat, ən mürəkkəb hərbi tapşırıqların icrasını şərləndirən pəşəkərliq Vətən müharibəsi ərafəsində Azərbaycan Ordusunun mənzərəsini müəyyənləşdirən başlıca cəhətlər idi. Belə bir ordunu təmsil edən Azərbaycan hərbiçilərinin malik olduqları pəşəkərliq qarşıya qoyulan vəzifələrin məzmunu ilə düzgün əlaqələndirmək, zaman və məkan amillərindən səmərəli istifadə etmək, müəyyən edilmiş tapşırıqlar əsasında əsas zərbə istiqamətini vaxtında və düzgün istiqamətləndirmək, sonra da həmin istiqamətdə zərbə üstünlüyü yaratmaq, məqsədyönlü təmkin, qətiyyət və mübarizlik bütünlükdə müharibənin gətirdiyi dövrdə təşəbbüs dinamikasını əldə saxlamağa yol açdı.

Azərbaycan Ordusu 44 günlük müharibə dövründə ələ bir məharət göstərdi ki, dünyanın ən böyük dövlətlərinin, ən güclü ordularının nümayəndələri belə bu məharətdən irəli gələn təcrübənin öyrənilməsinə gələcək müharibələrin aparılması üçün zəruri sayırdılar. Bununla Azərbaycan Ordusu, əslində, müasir dünya döyüş taktikasını müəyyənləşdirən bir ordu olduğunu ortaya qoydu.

Başlıcası isə Azərbaycan Ordusu bu Vətən müharibəsində qəbəriq şəkildə göstərdi ki, dövlət rəhbərliyinin və təmsilçisi olduğu xalqın ona bağlanılan ümid və inamı heç də əbas deyildir. Azərbaycan Ordusu ölkənin müstəqilliyini etibarlı şəkildə müdafiə etməyə qadir olan bir ordudur və Azərbaycanın müstəqilliyinə qəsd etmək fikrinə düşən hər bir qüvvə də bilməlidir ki, öz qarşısında Azərbaycan Ordusunu görəcəkdir.

Vətən müharibəsinin təcrübəsi bir daha göstərdi ki, güclü ordunun mövcudluğu, xalq həmrəyliyi, habelə dövlətin siyasi və iqtisadi gücü, cəmiyyətin mübariz mənavi əhval-ruhiyyəsi, ön və arxa cəbhənin vahidliyi, informasiya və diplomatiya çevikliyi və s. amillər müharibənin uğurla aparılması üçün mühüm amillərdir. Lakin bu amillərin hər birinin ayrı-ayrılıqda mövcudluğu müharibənin uğurla aparılması üçün heç də yetərli deyil.

Həmin amillər yalnız dövlətin təşkilati fəaliyyəti ilə məqsədyönlü siyasət çərçivəsində planlaşdırıldıqda, formalaşdırıldıqda, qarşıya qoyulan hədəf müstəvisində düzgün uzlaşdırıldıqda və məntiqli şəkildə səfərbərliyə alınaraq cəbhəyə istiqamətləndirildikdə özünün əməli nəticəsini verə bilər. Bu mənada cəmiyyət daxilində özünü göstərə biləcək ictimai-kütləvi proseslərin heç biri ordu quruculuğu və müharibə kimi mərkəzləşdirilmiş rəhbərliyi və vahid komandanlıq tələb etmir. Çünki sərt intizamı, icraçılığı və nəzarəti tələb edən hərbi işinin mahiyyəti ölkənin, dövlətin bütün potensialının bir mərkəzdə toplanmasını, bu potensialın vahid mərkəz tərəfindən idarə olunmasını və istiqamətləndirilməsini tələb edir.

Bütün bunlar isə hərbi işində, o cümlədən müharibələrin aparılmasında ali baş komandanların rolunu birmənalı şəkildə ön plana çıxarır. Ali baş komandan xüsusilə müharibə dövründə xalqın bütün gücünün hərbi və müdafiə işinə səfərbər edilməsini təmin edə biləcək bir strateji vəzifə sahibidir və ona görə də bu vəzifə sahibinin öz fəaliyyətini necə qurmasını dövlət maraqlarının qorunmasında müstəsna əhəmiyyəti vardır.

Dünya təcrübəsi də göstərir ki, sərişətli, qətiyyətli və mübariz komandan olmadan müharibədən qalib çıxmaq mümkün deyil. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Silahlı Qüvvələrin Ali Baş Komandanı cənab İlham Əliyevin Vətən müharibəsi dövründəki fəaliyyəti də bir daha onu göstərdi ki, ölüclüb-biçilmis, əsaslandırılmış, bütün riskləri və təfərrüatları hesablanmış rəhbərlik və təşkilatçılıq olmadan müharibədən qalib çıxmaq mümkün deyildir. Bu mənada müharibə həm də dövlət idarəçiliyinin, ali baş komandanlığın sınağıdır və bu sınaqdan yalnız ən məsuliyyətli bir zamanda ən doğru seçim etməyi və bu seçimin ən düzgün icrasını təşkil etməyi bacaran Ali Baş Komandan uğurla çıxar bilər.

Prezident İlham Əliyevin Vətən müharibəsinin gedişində etdiyi çıxışlarda bir neçə dəfə bəyan etdi ki, hansı qərarın nə zaman və necə qəbul edilməsini o çox yaxşı bilir. Çünki müharibə kimi kütləvi insan qurğularına apara biləcək bir seçimə əl atılması Ali Baş Komandanın böyük məsuliyyəti tələb edir. Qəbul edilən qərarla azacıq tələşənləyə yol verilməsi kütləvi insan qurğularından əlavə dövlətin özünün mövcudluğunu təhlükə altına ala bilər. Ali Baş Komandanın ustalıqı ondadır ki, bütün bu məsələləri dəqiqliklə hesablaya və sonra da öz ordusunu, öz xalqını qələbəyə apara bilər.

İlham Əliyev bu müharibə dövründə yalnız ordunun deyil, həm də informasiya və diplomatiya sahəsində aparılan müharibənin Baş Komandanı idi. Bu müharibənin gizli qalan məqamları olsa da, bütün xalqın gözü qarşısında cərayan edən səhnələr də mövcuddur. Haqqı ayaq altına alıb haqsızlığın müdafiəsinə qalxmış beynəlxalq media nəhənglərinə qarşı Prezident İlham Əliyevin təmkinli, tutarlı, əsaslandırılmış cavabları Azərbaycan Ordusunun cəbhədə əldə etdiyi uğurları tamamladı və Azərbaycan xalqına tarixi zəfəri qazandırdı.

*Mehmna S ÜLEYMANOV,
Milli Müdafiə Universitetinin
professoru, ehtiyatda olan polkovnik*

Vətən müharibəsi tarixi zərurət, ədalətin bərpası idi

Müzəffər Ordumuz xalqın arzusunu və beynəlxalq hüququn tələbini gerçəkləşdirdi

görə, Ermənistanın siyasi və hərbi rəhbərliyində, habelə onun havadarlarında belə bir inam var idi ki, Azərbaycanın işğal altında olan ərazilərinin azad etmək cəhdi heç bir şansa malik deyil. Əslində, bu məqam da Ermənistan rəhbərliyinin münaqişənin dinc yolla həlli üçün aparılan danışıqlarda barışmaz mövqe tutmasını da şərtləndirirdi.

Qeyd etmək lazımdır ki, 2016-cı ilin aprel ayında baş verən qısamüddətli döyüşlər zamanı da Ermənistan oxşar strategiyasını əsas tutmuşdu. O zaman bu strategiya Ermənistan üçün müəyyən nəticələr verdi və ona görə də çox da böyük əraziləri əldən vermədən döyüşlərin dayandırılması mümkün oldu. Aprel döyüşünün gedişini təhlil edən xarici mütəxəssislər də yaxın gələcəkdə Qərbin və Rusiyanın da Azərbaycan qarşısında Ermənistanın dərin hərbi möhlubiyyətinə razı olmayacaqlarını bildiriirdilər.

Yüksək hərbi-texniki təchizatla eşelənləşdirilmiş müdafiə xətlərinin qurulması Ermənistanın Azərbaycan torpaqlarını işğal altında saxlamaq üçün malik olduğu direnşi strategiyasının bir istiqaməti idi. Bu stratejiyanın digər istiqamətini isə hərbi-siyasi əməkdaşlıq və həmrəylik təşkil edirdi. Ermənistanın siyasi və hərbi rəhbərliyi şübhə etmirdi ki, Azərbaycan işğal altında olan ərazilərin azad edilməsi üçün hərbi əməliyyatlara başlasa, Rusiya həm ikitərəfli anlaşmalar əsasında, həm də Kollektiv Təhlükəsizlik Müqaviləsi Təşkilatında üzlükdən irəli gələn hədəlik çərçivəsində əməliyyatların gedişinə müdaxilə edəcək və bununla da Azərbaycanın bu zaman öz hərbi məqsədlərinə nail olmasının qarşısı alınacaqdı.

Ermənistanın hərbi və siyasi rəhbərliyi belə bir ehtimala arxayın idi ki, Azərbaycan üstünlük əldə etmək üçün blis-kriq, yəni qısa zaman ərzində sürətli hücum taktikası seçəcəkdir. Əslində, işğal olunmuş ərazilərin qorunması da bu yanaşma üzərində qurulmuşdu. Bir əminlik var idi ki, eşelənləşdirilmiş müdafiə xətlərinin vasitəsi ilə Azərbaycanın sürətli hücumu bir neçə gün ləngədləcəkdir və bu müddət ərzində Rusiya, habelə işğal olunmuş ərazilərdən status-quo-niun dəyişməsinə istəməyən xarici dövlətlər və beynəlxalq qüvvələr hadisələrə müdaxilə etməklə Azərbaycanın hücumunu dayandıracaqlar. Bununla da Ermənistan az itki verməklə öz mövqeyini və maraqlarını qoruyub saxlaya biləcəkdir.

Belə bir stratejiyanın işə düşməsi üçün Ermənistanın baş naziri Vətən müharibəsinin gedişində, az qala, hər gün Rusiya Prezidenti ilə əlaqə saxlamağa və Rusiyanın Azərbaycanla aparılan müharibəyə müdaxilə etməsinə nail olmağa çalışdı. Ermənistan rəhbərliyi, eyni zamanda, böyük havadarlarının köməyini almaq üçün çoxsaylı

iradəsi qarşısında diz çökməyə məcbur oldu və bu qüvvələrin heç yuxularında belə təsəvvür edə bilməyəcəkləri bir tarixi mənzərə ortaya çıxdı. Xalqımızın yenilməz iradəsini ifadə edən Azərbaycan dövləti gücünü və qətiyyətini toplayaraq öz ərazilərini erməni işğalından azad etdi, fərqli bir dünya düzəni yaratmaqla yeni bir tarix yazdı.

Azərbaycan xalqı sübut etdi ki, haqsızlığa dayaqlanan şəp və təəcüzlə onun iradəsini qırmaq, Azərbaycan xalqı ilə zor və təzyiqlə danışmaq, Azərbaycan xalqının səbri və dözümlü ilə siyasi alver etmək olmaz. Kimsənin torpağına göz dikməyən Azərbaycan dövləti torpaqlarının da yad tapdağı altında qalması ilə bəşşmadı və bu torpaqlarda əbədlilik kök salacaqlarına şübhə etməyən erməniliyə layiq olduğu yerini göstərdi, müasir Azərbaycanın ərazi bütövlüyü bərpa edildi.

Bütünlükdə 44 günlük müharibənin gediş göstərdi ki, bu hərbi kampaniyanın aparılması üçün Azərbaycan daha doğru və səmərəli strategiya seçə bilmişdi. Azərbaycan dövlət rəhbərliyi tərəfindən ordunun möhkəmləndirilməsi, müasir təchizatının təkmilləşdirilməsi xəttinin davam etdirilməsi ilə bərabər, fəaliyyət təcrübəsinin və imkanlarının taktikası da dərinlən öyrənilirdi. 2016-cı ilin aprel ayında Dağlıq Qarabağdakı təmas xəttində, 2018-ci ildə Naxçıvan Muxtar Respublikasının Günnüt kəndi istiqamətində, 2020-ci ilin iyulunda Ermənistanla sərhəd xəttinin Tovuz istiqamətində baş verən döyüşün gediş və nəticələri təhlil edilməklə müvafiq qənaətlər müəyyənəşdirilmişdi.

44 günlük müharibə üçün Azərbaycanın dövlət rəhbərliyinin izlədiyi strategiyanın bir sıra xarakterik cəhətləri var idi. Hər şeydən əvvəl bu strategiya beynəlxalq hüquqa, beynəlxalq təşkilatların Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin nizamlanması ilə bağlı qəbul etdiyi qərarlara, Azərbaycanın Konsultasiyasına, bir sözlə haqqı və ədalətə əsaslanırdı. Azərbaycan Ordusu Azərbaycanın beynəlxalq birlik tərəfindən qəbul olunmuş ərazi bütövlüyünün təmin etmək üçün hərbi tapşırıqın icrasına cəlb edilmişdi. Mahiyyəti etibarilə Azərbaycanın strategiyası müdafiə strategiyası idi.

Azərbaycan dövlətinin qarşıya qoyduğu hərbi-strateji hədəf dəqiqliklə müəyyənəşdirilmişdi, real olmaqla ölkənin hərbi imkanlarında və potensialında uyğun olaraq qəbul edilmişdi. Bu stratejiyanın doğruluğu və gücü onda idi ki, bütün xalq onun həyata keçməsi üçün dövlət rəhbərliyi ətrafında səfərbər olmuşdu. Azərbaycan xalqı erməni hərbi təxribatlarına cavab verilməsi, işğal altında olan torpaqlara azadlıq nəfəsi gətirilməsi üçün Azərbaycanın dövlət rəhbərliyinin əks-hücum əməliyyat-

rin yanında, dövlətin ətrafında olduğunu göstərdi. Erməni vəhşiliyinin qurbanı olan gənəhsiz insanların faciəsi isə bütün xalqın faciəsinə çevrildi. Bu birlik, ümumi əzmkarlıq, cəbhəyə bağlı olan həmrəylik isə Azərbaycan Ordusuna güc-qüvvət verdi, tarixi qələbəyə aparan yola işıq tutdu.

Vətən müharibəsinin gedişinin tarixi dərsələrindən biri də Azərbaycanda yaşayan müxtəlif xalqların dövlət ətrafında sıx birləşməsi, Vətənin müdafiəsi işinə qalxması oldu. Azərbaycanın ayrılmaz hissəsi olan müxtəlif xalqların və konfessiyaların nümayəndələri dövlət rəhbərliyi ətrafında birləşərək cəmiyyətin vahid yumruğına çevrildilər, silaha sarılaraq erməni işğalına qarşı döyüşlərdə qəhrəmanlıqlar göstərdilər. Bu mənada Vətən müharibəsi bütün cəmiyyət kimi Azərbaycan ərazisində yaşayan xalqların da vətəndaşlıq sınağına çevrildi və bu xalqların nümayəndələri də yaydıqları bəyanatlarda başlanmış haqq mübarizəsində Azərbaycan dövlətinin yanında olduğunu birmənalı şəkildə açıqladılar. Azərbaycanda yaşayan etnik icma rəhbərlərinin və təmsilçilərinin bəyanat və müəciətləri bütün ölkə üçün məsuliyyətli günlərdə xalq-dövlət birliyinin möhkəmliyinin daha bir göstəricisi oldu. Bütün bu bəyanat və müəciətlərdə Azərbaycan xalqının, dövlətinin və ordusunun erməni işğalına qarşı apardığı mübarizədə birmənalı döstək ifadəsində.

Vətən müharibəsi dövründə bütün cəmiyyət daxilində olduğu kimi, Azərbaycanın siyasi mühitində də bir siyasi yekdillik yarandı. Erməni işğalına son qoyulması və Azərbaycanın ərazi bütövlüyü məsələsi respublikada rəsmi qeydiyyattan keçmiş siyasi partiyaların da diqqət mərkəzində dayanan ümummilli məsələyə çevrildi.

Vətən müharibəsinin başlanması ilə bütün cəmiyyət kimi siyasi partiyalar da müqəddəs mübarizə üçün səfərbər olduqlarını bəyan etdilər. Bununla bağlı respublikada rəsmi qeydiyyattan keçmiş 52 partiyaadan 50-si 2020-ci il sentyabrın 27-də birgə bəyanat imzaladılar. Belə bir bəyanatın imzalanması respublika daxilində siyasi sabitliyin mövcudluğunu, ümummilli məsələlər ətrafında siyasi maraqların kənara qoyularaq ümumdövlət məsələləri ətrafında birləşmək istəyini ortaya qoydu. Yəni Vətən müharibəsinin başlanması ilə siyasi-ideoloji düşüncələrindən asılı olmayaraq bütün cəmiyyət birləşdi və öz gücünü Ermənistan silahlı qüvvələri ilə mübarizəyə səfərbər etdi.

Vətən müharibəsinin tarixinin öyrənilməsi göstərdi ki, Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün təmin edilməsində və Azərbaycan torpaqlarının işğalına son qoyulmasında Azərbaycan Ordusu misilsiz fədakarlıq nümayiş etdirdi. Mübarizlik, qətiyyət, şücaət,